

ISSN (Online) 2560-4708

75 година победе нада фашизмом у II светском рату

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1
www.udruzenjepvlps.org

БИЛТЕН

Број 100, април 2020. године

ПОМОЋ РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ У БОРБИ ПРОТИВ КОРОНА ВИРУСА КОВИД-19

Наредбом врховног команданта Оружаних снага Руске Федерације, Владимира Путина, министра одбране, генерала Сергеја Шојгуа, од 3. априла 2020. године формирана је ваздухопловна група за брзо пружање помоћи Републици Србији у борби против ширења инфекције коронавирусом.

Први од 11 авиона Ил-76 са медицинском помоћи из Руске Федерације слетео је на аеродром „Пуковник-пилот Миленко Павловић“ у Батајници истога дана. На дочеку су били председница Владе Републике Србије Ана Брнабић, министар одбране Александар Вулин, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић и амбасадор Руске Федерације Александар Боцан-Харченко.

У саставу медицинских тимова из Руске Федерације су један генерал, 42 официра, 42 подофицира и два припадника руског Министарства здравља, које предводи начелник АБХО Западног округа Оружаних снага Руске Федерације генерал-мајор Михаил Чернишов. У руским авионима допремљена је техника и медицинска опрема за пружања помоћи у спречавању, сузбијању и гашењу епидемије коронавируса у Србији.

Руска Федерација упутила је медицинску помоћ и 24 стручњака са три авиона и у Републику Српску.

Ова помоћ показује нисмо сами, да је Руска Федерација и руски народ увек ту за нас, кад год и колико год буде било тешко.

Транспортни авион Ил-76 на стајанци. Има дужину 46,6м, распон крила 50,5 м и висину 14,8 м. Тежак је 72 празан, а максимално 157 тона. Носи 50-60 тона терета или 225 војника.

Авиони Ил-76 рулају на писти Војног аеродрома „Пуковник Миленко Павловић“. Те величанствене машине имају максималну брзину од 975, а економичну 850 км/ч. Долет им је 5-000 км/ч.

ХЕЛИКОПТЕРИ Ми-35 НА ПОЛИГОНУ “ПАСУЉАНСКЕ ЛИВАДЕ”

Посаде хеликоптера Ми-35 из састава 714. противоклопне хеликоптерске ескадриле 98. ваздухопловне бригаде извеле су на полигону “Пасуљанске ливаде” гађање по копненим циљевима противоклопним вођеним ракетама и из топа 23 милиметра, саопштило је Министарство одбране Србије.

- Сви процеси обуке одвијају се у складу са нашим могућностима и препорукама очувања здравља наших припадника, али не правимо никакве компромисе када је у питању наша спрема и наша обука - изјавио је министар одбране Александар Вулин који је присуствовао гађању.

Како је истакао, данас се видело да је најсавременија техника наших пилота оперативна и способна.

- Сви припадници Војске Србије дају свој максимум и у стању су да сачувају суверенитет наше земље. Сви наши борбени састави и сва наша борбена техника је задејствована и спремна да чува нашу земљу - поручио је министар Вулин.

Према речима команданта 714. противоклопне хеликоптерске ескадриле потпуковника Добросава Дрндаревића данас су се посаде Ми-35 обучавале за дејства с вођеним ракетама.

- Прелеп је осећај дејствовати једном таквом ракетом, чак и у тешким временским условима, какви су били данас, али показало се да ракета испуњава све наше захтеве - рекао је потпуковник Дрндаревић и додао да се упоредо с овом обуком реализује и обука у ноћним условима.

Гађању су присуствовали начелник Генералштаба генерал Милан Мојсиловић, помоћник министра за материјалне ресурсе др Ненад Милорадовић, командант Ратног ваздухопловства и ПВО генерал-мајор Душко Жарковић и командант 98. ваздухопловне бригаде пуковник Зоран Продановић.

Пилоти и техничари 714. противоклопне хеликоптерске ескадриле ових дана обуку реализују на аеродрому „Морава“ и војном комплексу „Пасуљанске ливаде“.

Циљ је провера посада за реализацију борбених задатака у свим условима и унапређење обучености за широки спектар задатака. Током обуке, по циљевима на земљи дејствује се невођеним ракетним зрнима, ракетама и топом 23 милиметра.

За потребе реализације обуке, припадници инжењеријског баталјона из састава Ратног ваздухопловства и ПВО прилагодили су део војног комплекса „Пасуљанске ливаде“ како би се на самом полигону могло реализовати слетање, полетање и наоружавање хеликоптера.

Хеликоптери Ми-35 у наоружање Војске Србије уведени су крајем прошле године. Намењени су за извођење борбених дејстава по циљевима на земљи у оквиру ваздухопловне ватрене подршке снага копнене војске. Могу изводити дејства по циљевима у ваздушном простору, вршити транспорт људства и терета, извиђачке и патролне задатке, као и десантирање тимова. Поседују заштиту од дејства пешадијског наоружања и опремљени су савременим уређајима за навигацију, дигиталним показивачима, електронским индикаторима и осматрачко-нишанским системом. *Извор: 06.04.2020.god. vostok.rs*

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **1. маја 1945. године**, у Краснодару је формиран 254. ваздухопловни ловачки пук, са три ескадриле авиона ЈАК-3.

- **4 маја 1999. године**, погинуо је пуковник авијације пилот *Миленко Павловић*, командант 204. ловачког авијацијског пука, на авиону МиГ-29 приликом извршавања борбеног задатка, изнад родног Ваљева.

- **12. маја 1912. године**, прва класа српских пилота је отпутовала на школовање у Француску.

- **17. маја 1888. године**, у Страгарима је рођен *Миодраг Томић*, један од првих наших пилота, прослављени ас из балканских и Првог светског рата, командант Првог југословенског ваздухопловног пука у Новом Саду, и једини пилот из прве класе који је доживео и Други светски рат. Умро је у САД 1962. године и сахрањен је на гробљу у Либертвилу.

- **17. маја 1915. године**, Штаб Ваздухопловне команде српске војске стигао је у Пожаревац. Аеродром је уређен на Вашаришту у близини пожаревачке железничке станице.

- **18. маја 1945. године**, од Прве и Друге ловачке ескадриле НОВЈ, на аеродрому Шкабрње је формиран *Први ловачки авијацијски пук Југословенске армије*.

- **19. маја 1960. године**, постигнута су 2 светска рекорда на домаћим млазним авионима: авионом ЗОЉА - пилот *Иво Чрњарић* је летео просечно 500,2 км/ч; авионом МАТИЦА - пилот *Љубомир Зековица* је летео просечно 750,7 км/ч.

- **21. маја 1912. године**, у Француском градићу Етамп близу Париза почело је школовање прве класе пилота из Србије - *Михаило Петровић*, *Јован Југовић*, *Миодраг Томић*, *Живојин Станковић*, *Милош Илић* и *Војислав Новичић*.

- **21. маја 1912. године**, наребом команданта Моравске дивизијске области за командира Голубије станице у Пироту постављен је пешадијски поручник *Ђорђе Бошковић*.

- **21. маја 1942. године**, на слободну територију код Приједора слетели су *Фрањо Клуз* и *Руди Чајавец*, тако је НОВЈ добила своју авијацију. Тај датум је до 1991. године обележаван као Дан РВ и ПВО.

- **21. маја 1950. године**, Маршал Тито је на аеродрому у Земуну свечано предао на коришћење 204. пуку авионе *ИКАРУС С-49 А*.

- **21. маја 1985. године**, отворен је аеродром у Бања Луци.

- **21. маја 1989. године**, на аеродрому Сурчин је отворена нова зграда Музеја југословенског ваздухопловства.

- **28. маја 1938. године**, започела је Прва међународна ваздухопловна изложба на београдском сајмишту, уз учешће 7 земаља и Југославије. Трајала је до 14. јуна.

- **29. маја 1927. године**, одржана је Оснивачка скупштина акционара друштва на којој су примљена правила и изабрани управни и надзорни одбор Друштва за ваздушни саобраћај “Аеропут”.

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

Априлски рат 1941. године

ХЕРОЈСКИ ОТПОР ВАЗДУХОПЛОВАЦА

То је светла али и трагична епизода у којој су наши ваздухопловци, посебно њих неколико стотина који су дали своје животе, испунили свој завет и дуг према Отаџбини, остваривши подвиг раван хероизму античких јунака.

Априлски рат 1941. године је значајан догађај наше историје. Тада је као и већина европских земаља, пред налетом фашистичке олује, капитулирала и Краљевина Југославија. Храбро су се борили за слободу Отаџбине, официри, подофицири и војници надахнути патриотизмом и слободољубљем. Организован и одлучан отпор пружио је ваздухопловство и део јединица Треће армије.

Разјарен вестима о народном незадовољству у Југославији због потписивања "Тројног пакта", Хитлер је 27. марта 1941.

године одлучио да је разбије и уништи. У "Директиви број 25" наредио је да се напад припреми што пре. Савезницима понудио је територијалне уступке на рачун Југославије. Напад је планиран са кружне основице концентрисаним брзим дејствима оклопно-механизованих јединица са територије суседних држава ка главним центрима, у циљу пресецања југословенске територије и разбијања линија одбране, уз снажну подршку ваздухопловства и примену ваздушних десаната.

За напад на Југославију силе осовине ангажовале су 60 дивизија - 29 немачких, 23 италијанске и 8 мађарских. Друга немачка армија била је сконцентрисана у Аустрији и Мађарској; а XII армија у Румунији и Бугарској. Њихову подршку из ваздуха вршила је 4. Luftflota са 1.570 борбених авиона, са појачањима: 8. ваздухопловни корпус, делови 3. ваздухопловне флоте, 10. ваздухопловни корпус из јужне Италије и 11. ваздушно-десантни корпус (7. и 22. дивизија). Италијанска II армија је била у Падској низији, а IX армија у Албанији. Њих су подржавале 2. и 4. ваздухопловна ескадра са 666 борбених авиона. Мађарска је имала око 300 борбених авиона.

Војска Краљевине Југославије саставља 7 армија, односно 30 дивизија и 20 здружених одреда, имала је по ратној формацији 1.200.000 људи у оперативној и 600.000 у резервној војсци, али су снаге било далеко мање, јер мобилизација није била извршена. Трећа група армија - 3. и 5. А, била је сконцентрисана на јужном и југоисточном војишту; Друга група армија - 1., 2. и 6. А, на северном војишту; Прва група армија - 4. и 7. А, на северозападном војишту; Групе Приморске армијске области и РМ у захвату јадранског поморског војишта.

Оперативно ваздухопловство југословенске војске је имало 4 бригаде, односно 8 пукова, са 330 борбених авиона: 142 ловца (40 застарелих двокрилаца), 147 бомбардера, 11 извиђача и 30 авиона за везу. Армијско ваздухопловство је имало 120 извиђачких авиона за подршку копнене војске; Поморско ваздухопловство 98 авиона (68 борбених); Позадинско ваздухопловство око 500 помоћних, школских и тренажних авиона; а транспортна група 15 авиона. У ваздухопловству је било 50.000 људи, око 2.000 летача. Ваздухопловство је извршило мобилизацију и оперативни развој и учио напада било је у највишем степену борбене готовости, спремно за дејства.

Фашистичке снаге биле су надмоћније и у људству и у техници. Немачке јединице биле су опремљене најмодернијом борбеном техником и имале су ратно искуство. Војска Краљевине Југославије је имала застарелу артиљерију са сточном вучом и свега 110 тенкова, један моторизовани и један механизовани дивизион, застарела средства везе и слабу ПАО. Немци су имали 12 оклопних дивизија, а све њихове јединице су биле моторизоване или механизоване. Италијани су били нешто слабије опремљени.

Фашистичке силе су ангажовале око 1.000.000 војника, а Југославија 600.000. Однос снага је био повољнији за агресора. У ваздухопловству однос снага био је 5,5:1 у корист фашиста. Агресор је постигао стратегијско изненађење.

Фашистичка Немачка је без објаве рата 6. априла 1941. године напала Југославију, снажним ударима ваздухопловних снага, специјалним дејствима и брзим продорима оклопно-механизованих јединица. Главни циљ немачког ваздухопловства је био разарање Београда, деморалисање војске и

народа и уништење југословенских ваздухопловних потенцијала. У првом масовном удару из ваздуха, непријатељ је на земљи уништио око 50% југословенске авијације.

Против немачких ловаца и бомбардера који су долетали из правца Бугарске, у зору 6. априла 1941. године први су полетели пилоти из Петог ловачког пука на застарелим двокрилним ловачким авионима. Шести ловачки пук је бранио Београд. Против неколико стотина немачких авиона полетела су 43 наша. У тој ваздушној битци Давида и Голијага погинуло је 10 пилота из Шестог пука. Бомбардерска авијација је, упркос губицима на земљи, била активна. Извршено је више узвратних удара по непријатељским аеродромима, колонама и другим објектима, уз велике губитке јер бомбардери нису имали никакву ловачку заштиту. Из поморског ваздухопловства дејствовала је 3. хидропланска група из Боке, њена 12. ескадрила је бомбардовала Драч и Бари, а 10 посада је са хидроавионима прелетело на Блиски Исток.

Дејства авијације одвијала су се у сложеним метеоролошким и борбеним условима, и завршена су 13. априла. После капитулације војске 17. априла 1941. године, више није било у земљи ни једне ваздухопловне јединице. Погинуло је 135 наших летача и 600 нелетача, а у Краљеву је страљано 500 радника Државне фабрике авиона. Изгубљени су скоро сви борбени авиони, уништен је већи део помоћне авијације и оштећена је инфраструктура. Заробљено је око 30.000 ваздухопловаца и одведено у немачке логоре.

Наши пилоти, ПАО и друге јединице, оборили су 94 непријатељска авиона. Према изјави команданта 4. Луфтфлоте, на суђењу после рата, оштећено је преко 10% ангажованих немачких авиона.

У априлском рату 1941. године је разбијена и поражена Војска Краљевине Југославије и њено ваздухопловство. У том рату који је кратко трајао, ваздухопловство је, сразмерно величини и снази, дало највише што је могло. Херојска борба ваздухопловца надахњује је за садашњу и потоње генерације.

Априлски рат је део нашег историјског националног бића, то је светла али и трагична епизода у којој су наши ваздухопловци, посебно њих неколико стотина који су дали своје животе, и тако испунили свој завет и дуг према Отаџбини, остваривши подвиг раван хероизму античких јунака. Никада у једном рату толико мало људи није учинило толико много за своју отаџбину, као што су то учинили наши ваздухопловци у априлском рату 1941. године. Неустрашивим отпором они су сачували достојанство и митску херојку која се вековима неговала у нашем народу и омогућавала му да опстане и биолошки и духовно. За те хероје није било дилеме: борити се или не за слободу и част свога народа и отаџбине? Њихов пример надахњује како да то чинимо. *Златомир Грујић*

СРБИЈА НАЈВИШЕ УЛОЖИЛА У ВОЈСКУ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ

Међу државама Западног Балкана, Србија је током 2019. године највише издвајала за војску.

То показују најновији подаци Стокхолмског међународног института за истраживање мира (Stockholm International Peace Research Institute - SIPRI).

Србија - лидер у региону

У Србији је војна потрошња током прошле године, процењује SIPRI, износила 1,14 милијарди долара, што је у односу на 2018. увећање од 326 милиона долара, односно за 43 одсто, пише Радио слободна Европа (RSE).

Тим скоком, Србија је током прошле године престигла Хрватску која је 2018. била на првом месту по војној потрошњи.

Такође, на листи организације SIPRI топ-15 држава са највећим скоком у финансирању у односу на 2018. годину, Србија се нашла на петом месту.

Све државе у односу на 2018. годину бележе раст у војној потрошњи с тим да, у количини средстава која издвајају, Србија и Хрватска предњаче, свака са око милијарду долара у 2019.

Остале државе у суседству имају знатно мање војне инвестиције – Албанија 198 милиона долара, Босна и Херцеговина 183, Северна Македонија, која је од ове године и чланица НАТО – 151 милион, Црна Гора 89,3.

Србија се, како подсећа RSE, интензивно наоружавала последњих година. У набавци се највише ослања на Русију. Између осталог, у претходне три године Војска Србије купила је од Русије пет хеликоптера Ми-17В-5 и четири борбена хеликоптера Ми-35М. Уложила је, такође, и у ремонт руских ловаца МиГ-29, а на основу Споразума са том државом, у 2019. купљен је и ракетни систем ПВО "Панцир С1".

Хрватска – тренд раста

Хрватска такође последњих година јача своју војску. Иако ни приближно као Србија, и она је, у односу на 2018. годину увећала трошкове (за око 43 милиона долара) и у 2019. износили су милијарду долара.

Почетком ове године најављено је да ће своју ваздухопловну одбрану обогатити набавком нових борбених авиона али је због кризе настале, услед пандемије коронавируса, та куповина привремено одложена.

Поред тога што предњаче по средствима које издвајају за војску у односу на друге државе Балкана, подаци Стокхолмског института говоре да Хрватска и Србија у износивању прате једна другу већ годинама уназад.

Буџет ове две државе у последњих десет година није ишао испод 800 милиона долара на годишњем нивоу, показују подаци SIPRI-ја.

Хрватска такође јача војску

Хрватска такође последњих година јача своју војску. Иако ни приближно као Србија, и она је, у односу на 2018. годину, увећала трошкове (за око 43 милиона долара) и у 2019. износили су милијарду долара.

Почетком ове године најављено је да ће своју ваздухопловну одбрану обогатити набавком нових борбених авиона али је због кризе настале, услед пандемије коронавируса, та куповина привремено одложена.

Поред тога што предњаче по средствима које издвајају за војску у односу на друге државе Балкана, подаци Стокхолмског института говоре да Хрватска и Србија у износивању прате једна другу већ годинама уназад.

Буџет ове две државе у последњих десет година није ишао испод 800 милиона долара на годишњем нивоу, показују подаци SIPRI-ја. *Извор: PCE (RSE) понедељак, 27. 04. 2020. године.*

БЕЛГИЈСКИ Ф-16 ПРЕСРЕО 2 РУСКА АВИОНА НАД АМЕРИЧКИМ РАЗАРАЧЕМ

Белгијски ловац Ф-16, патролирајући Балтичким регионом, пресрео је два руска борбена авиона која су летела над америчким разарачем крај литванске обале.

На видео снимку из пилотске кабине, који је објавила Ваздушна команда НАТО алијансе, виде се два руска борбена авиона у међународном ваздушном простору изнад америчког разарача "УСС Доналд Кук", који се од 11. априла налази на Балтичком мору.

"Белгијски ловац Ф-16 извршио је професионално пресрећање и напустио место дешавања, демонстрирајући да је НАТО увек спреман да одговори на сваку потенцијалну претњу", навела је Ваздушна команда алијансе у кратком саопштењу. *Извор: РТС, 21. април 2020. године*

КАНАДСКИ ВОЈНИ ХЕЛИКОПТЕР ПАО КОД ГРЧКЕ ОБАЛЕ

Канадски војни хеликоптер се у среду срушио у водама Медитерана, недалеко од грчке обале, после чега је покренута операција са циљем потраге и спасавања чланова посаде, саопштило је НАТО, након што је нестанак летелице потврдила и канадска војска.

Иако званичних детаља још нема, грчки медији наводе да се у хеликоптеру налазило шест људи и да се верује да су погинули у удесу. Канадске оружане снаге су саопштиле да да је потрага за члановима посаде у току и да су њихове породице контактиране. Како преноси Ројтерс, међу погинулима је најмање једна жена.

Агенција такође наводи да је реч о хеликоптеру "Sikorsky CH-148 Cyclone" који је пре несреће изгубио контакт са својим матичним бродом, једном фрегатом канадске морнарице, као и да је канадска војска стога одлучила да привремено обустави летове свих хеликоптера тог типа. *Извор: Танјуг, 30. април 2020. године.*

РУСКА ВОЈСКА УСКОРО ДОБИЈА НОВИ „НЕВИДЉИВИ“ БОМБАРДЕР

Перспективни ваздухопловни систем дугог домета ПАК ДА, који ће бити направљен уз примену „невидљиве“ (стелт) технологије, ступиће у састав руског наоружања до 2027. године, саопштило је заменик министра одбране Русије Алексеј Криворучко.

Он наводи да ће у оквиру Државног програма наоружања до 2027. године руска војска, између осталог, добити и подморнице стратешке намене „Бореј А“, перспективни ваздухопловни систем дугог домета, као и ракетне системе стратешке намене. Раније је саопштено да је пројектовање нове летелице ПАК ДА завршено.

Подсетимо - у јануару ове године генерални директор компаније „Тупољев“ Александар Коњухов изјавио је да ће за стварање стратешког бомбардера ПАК ДА бити потребно од пет до седам година.

Перспективни ваздухопловни систем дугог домета (ПАК ДА, фабричка ознака - „производ 80“) је руски стратешки бомбардер-носач ракета нове генерације, за чију је израду задужена компанија за производњу авиона „Тупољев“. Пројекат није модернизација постојећих машина, већ представља потпуно нову летелицу.

ПАК ДА је дизајниран да у будућности замени руске авионе Ту-95, Ту-160 и Ту-22М3, који се тренутно налазе у саставу руског наоружања. *Извор: Спутњик.рс, март 2020. године.*

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Намењен је члановима УПВЛПС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства. Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgrujic@gmail.com www.udruzenjevlps.org